

Josip Blažević, *New age i kršćanstvo. Enciklopedijski priručnik*, Split, Verbum, 2014, 840 str.

Anto Barišić
anto@kapucini.hr

Enciklopedijski priručnik *New age i kršćanstvo*, koji je za hrvatsko jezično područje uredio dr. sc. Josip Blažević, dosad je jedinstven i detaljan stručni i znanstveni prikaz planetarno popularnog religioznog fenomena zvanog New age i njegova odnosa prema kršćanskoj vjeri. Autor kroz dvadeset poglavlja iscrpno piše o složenom fenomenu zvanom New age, koji nije lako definirati, o pokretu u kojem nema heretika i koji »sadržava mnoge korijene, obuhvaća brojne ideje i pravce, koji se priziva na brojne autore, često i međusobno oprečne« (str. 9). Čitatelj je već u uvodu upoznat s činjenicom da je riječ o »konglomeratu različitih učenjâ preuzetih iz različitih izvora i bez obzira na njihovu proturječnost ni jedan od njih ne dovodi u pitanje pripadnost New ageu« (str. 9).

Prvo poglavlje autor započinje kronologijom New agea analizirajući pomno rađanje pokreta u 20. stoljeću, vraćajući se na njegove preteče iz 18. i 19. stoljeća. Autor donosi najznačajnije godine i osobe koje su bile presudne za rađanje, razvoj i širenje novog pokreta, čemu su osobito doprinijeli masoni te popularnost okultizma i ezoterizma u 19. stoljeću. Definicijom pokreta autor se bavi u drugom poglavlju ističući poteškoću stroge definicije New agea jer je riječ o sinkretističkom i eklektičkom pokretu koji ljudima novog vijeka nudi »novu paradigmu«, nov pogled i viziju na svim poljima ljudske djelatnosti i života ponajprije širenjem moralnoga relativizma. »Nova paradigma«, nastavlja autor, ima pet osnovnih izvora na kojima se nadahnjuje: judeo-kršćanstvo, sekularizirana znanost, gnostička učenja, međugeneracijski konflikt i istočnjačke religije. Nabrojane izvore autor redom analizira i prati od trećeg do šestog poglavlja. Između ostalog, autor u spomenutim poglavljima ističe da je New age »panteističko-monistički svjetonazor svojstven istočnjačkim religijama u kojima je slika boga i čovjeka neosobna« (str. 65) i svjetonazor u kojem oživljava neopoganstvo, u kojem je prisutan ranokršćanski milenarizam i gnostička učenja. Nespojivost New agea i kršćanske vjere autor jasno pokazuje u šestom poglavlju u kojem obrađuje odnos New agea prema Kristu. Koncepti New agea o Kristu su različiti i Krista shvaćaju kao »božansku iskru«, kao »Krista-poče-

lo« ili kao univerzalnog učitelja. Isus Krist prema New ageu nije Riječ Božja, nije Sin Božji, nego je sveden na jednog od mnogih proroka, samo je jedan od mnogobrojnih osnivača religije. Tako se unutar New agea rađaju različite alternativne doketističke kristologije kojima je zajedničko da »Isus nije povijesna osoba nego misao evolutivnog kozmičkog procesa« (str. 138).

Nakon prikaza kristologije New agea autor kroz kasnija poglavlja, od sedmog pa do devetnaestog, predstavlja tehnike, škole, osobe i centre New age te odnos i stav New agea prema pedagogiji, medicini, psihologiji, fizici, glazbi, znanosti, politici, kazalištu, boričkim vještinama i književnosti. Planetarno popularni romani na Zapadu poput *Da Vincijeva koda* od Dana Browna, zatim autori poput Hermana Hessea, Paula Coehla i drugih, pripadaju okviru New agea, kao i različiti centri koji čine žarišta New agea: Atlantida, Centar za novi život, Energija ljubavi, Fontana svjetlosti, Gnostička katolička crkva, Joga u svakodnevnom životu, NLO, prijatelji životinja i brojni drugi.

U dvadesetom, posljednjem poglavlju, autor progovara o stavu Katoličke crkve prema pokretu New agea. Na početku konstatira da među pristašama New agea ima i katolika. Prvu je kritiku New agea izrekao papa Ivan Pavao II. prigodom obilježavanja petstote godišnjice otkrića Amerike, a kasnije, u djelu *Prijeći prag nade*, upozorio da se unutar New agea ponovno oživljavaju stare gnostičke ideje. Autor navodi da su kritike New agea došle i od strane Papinskoga vijeća za kulturu i Papinskoga vijeća za međureligijski dijalog.

U zaključku autor ponovno ističe nekoliko važnih razlikovnih točaka između kršćanstva i New agea: panteistički bog New agea je nespojiv s kršćanskom objavom i Tradicijom Crkve; Isus Krist u New ageu nije nikakav otkupitelj nego samo onaj koji pokazuje put; Duh Sveti je u New ageu sinonim božice Šakti u hinduizmu, a patnja je besmislena; čovjek svoje spasenje postiže kroz samospoznaju (gnozu) i kroz različite tehnike, za što mu ne treba Bog. Autor navodi i brojne druge razlike, a ovdje su spomenute samo one najznačajnije, dogmatske.

U iscrpnom prikazu kompleksnog fenomena New agea autor se služi znanstvenom metodologijom rada. Sve to omogućava čitatelju ne samo kvalitetniji uvid u složenu tematiku nego i upoznavanje s mnogostrukim relevantnim bibliografskim jedinicama na domaćem i na stranim jezicima, što čitatelja dodatno motivira na proučavanje ovog danas neizbježnog fenomena. Enciklopedijski priručnik *New age i kršćanstvo* pregledno je podijeljen na dvadeset razumljivih i jasnih tematskih cjelina, odnosno poglavlja, kroz koja autor čitatelja postupno uvodi u tematiku, upoznavajući ga s njom ne štedeći ni prostora ni truda. Vrijednost i odlika ovog priručnika nije samo u tome što je on nova bibliografska jedinica ovakve vrste na hrvatskom jeziku, nego i u tome što je odsada doista jedinstven i nezaobilazan izvor za proučavanje New agea pokreta. Osim toga, dodatnu vrijednost priručniku daje i činjenica da autor na mnogim mjestima u priručnika, nakon završetka pojedinih poglavlja, nudi svoje osobne stavove, razmišljanja, kritike, uvide i zaključke.

Smatram da je enciklopedijski priručnik *New age i kršćanstvo* uspjelo ostvarenje autorove prvotne zamisli i želje da čitateljima (osobito kršćanima) pomogne u učvršćenju vlastitog identiteta te da istodobno bude i autorov skroman doprinos u Godini vjere, kao putokaz suvremenim duhovnim nomadima u potrazi za smislom života. Objavljivanjem ovog priručnika popunjava se dosadašnja praznina koju su osjećali osobito oni koji se bave proučavanjem religijâ i suvremenih religioznih pokretâ, ali i svi oni koji se iz različitih pobuda zanimaju za tematiku koju ovaj priručnik znanstveno obrađuje i koji se njome žele baviti. Zato je njegovo objavljivanje dobrodošla i dragocjena pomoć na hrvatskom jeziku svim profilima istraživača.